

POZIV VLADI ZA HITRO UKREPANJE – REALNI SEKTOR UMIRA

Verjameva, da bo Slovenija zdravstveno krizo zaradi koronavirusa premagala. Ne v dveh tednih, v nekaj mesecih pa zagotovo. Verjameva pa tudi, da so posledice za gospodarstvo, socialo in družbeno kohezijo lahko dolgoročne, če ne bomo hitro in zelo odločno ukrepali. V nekaj mesecih praktično ustavljenega življenja lahko izgubimo gospodarsko infrastrukturo. Meniva, da je pomembno ohraniti čim večji del gospodarstva (v najširšem pomenu besede) v takem stanju, da se bo po nekaj mesecih spet sposobno vključiti v svetovne gospodarske tokove, tudi če bodo ti manjši kot pred virusno krizo.

Namesto da opazujemo stečaje podjetij in samostojnih podjetnikov, predlagava ukrepe, ki bi jih teh nekaj mesecev obdržali pri življenju.

Kot kaže, je ECB pripravljena preko odkupa državnih obveznic financirati ukrepe držav članic za odločen spopad s finančnim in gospodarskim delom krize, EU pa sprostiti fiskalna pravila za izvedbo teh ukrepov. Nekatere države članice že načrtujejo in sprejemajo ukrepe na tej osnovi.

V Sloveniji je okrog 900.000 delovno aktivnih, torej zaposlenih ali samozaposlenih.

- Del zaposlenih v javnem sektorju je v času epidemije normalno zaposlenih, celo preobremenjenih (npr. zdravstvo, policija ...). Za te se ne spremeni nič, kvečjemu so upravičeni do dodatkov.
- Del zaposlenih v gospodarstvu in samozaposlenih dela in pridobiva prihodke (npr. trgovina, določene storitvene dejavnosti ...). Tudi za te ni sprememb.
- Za zaposlene (v javnem ali zasebnem sektorju) ali samozaposlene, ki v času epidemije ne morejo pridobivati prihodkov, naj bo delodajalcem (oz. samozaposlenim) omogočeno, da zamrznejo njihove pogodbe o zaposlitvi, za čas te zamrznitve pa jim država (preko nalogov, ki jih prejmejo od delodajalcev) izplača neto dohodek v višini povprečja treh zadnjih dohodkov (vendar ne več kot npr. 1000 EUR), od katerega se ne obračunavajo akontacija dohodnine in prispevki.

S takim ukrepom bi dosegli takojšnjo razbremenitev delodajalcev in močno zmanjšali odpuščanja in stečaje. Hkrati bi delovna mesta ohranili za čas po virusni krizi. Delodajalcem, ki lahko v času krize omejeno poslujejo, naj bo omogočeno, da zamrznejo pogodbe o zaposlitvi za del zaposlenih, normalno pa plačujejo tiste, ki delajo.

Brez takojšnjega ukrepa, ki bi moral veljati že za mesec april, obstaja velika verjetnost, da bodo delodajalci odpustili precejšen del zaposlenih ter da bodo mnoga podjetja in samozaposleni končali v stečaju. V kombinaciji z drugimi ukrepi, ki so že predvideni (npr. moratorij na odplačevanje kreditov), povečamo možnost hitrejšje normalizacije po koncu epidemije.

Odpuščenja in stečaji bodo privedli do velikega povečanja števila tistih, ki bodo prek socialnih transferjev prejemniki javnih sredstev. Nova delovna mesta nastajajo počasi, zato bo država morala predvidevati daljše obdobje prejemanja nadomestil za brezposelne. Bolje je, da vložimo ves napor sedaj v ohranitev delovnih mest in nadaljnji obstoj podjetij, kot da dopustimo veliko povečanje števila brezposelnih, ki bodo v breme države precej dlje kot tri mesece.

V času ukrepa bi moral proračun zaradi izpada prispevkov tudi doplačevati v zdravstveno in pokojninsko blagajno. Če računamo na tri mesece veljavnosti ukrepa, ter na 500.000-600.000 zamrznjenih pogodb o zaposlitvi, potem lahko ocenimo direkten strošek ukrepa na ca. 1,5 milijarde EUR za neposredna plačila ter še približno 0,5 milijarde EUR za izpad prihodkov zdravstvene in pokojninske blagajne.

Minimalna bruto plača v 2020 znaša 940,58 EUR, drugi bruto pa 1.092,01 EUR. Ta znesek vključuje vse prispevke.

Če bi država 500.000 zaposlenim in samozaposlenim tri mesece plačevala minimalno plačo, bi skupni strošek znašal približno 1,64 milijarde EUR. Od tega bi šlo v pokojninsko in zdravstveno blagajno okrog 540 milijonov EUR. S takim ukrepom bi korenito zmanjšali odpuščanje in stečaje zaradi virusne krize. Iz mehanizma odkupa obveznic ECB je Sloveniji na razpolago okrog 3 milijarde EUR financiranja, kar zadostuje tako za tak ukrep, kot za sektorske ukrepe v posameznih branžah.

Stroški visoke brezposelnosti in velikega števila stečajev so dolgoročno verjetno precej višji.

Pozivava vlado, da ukrepa takoj in reši slovensko gospodarstvo in Slovenijo.

Ljubljana, 20.3.2020

Dr. Nataša Pirc Musar in dr. Aleš Musar